

at den Kritik vilde komme saa hurtigt. Det forekommer mig, at det ærede Medlem kunde have sparet sig de voldsomme Klager over Brændselsnævnet, til det endelige Resultat vedrørende Brunkullene kommer til at foreligge.

Det viste sig, som jeg allerede har sagt, umuligt for Brunkulproducenterne at naa til en Ordning med de Folk, som ejede Jorden. I de allerfleste Tilfælde, eller i alt Fald i mange Tilfælde, var Forholdet det, at den, der producerede Brunkullene, var en helt anden end den, der ejede Jorden; undertiden var de i Kompagni, men i mange Tilfælde stod man i den Situation, at Producenterne havde Kontrakt med den, der ejede Jorden, og de kunde ikke blive løst fra den; efter den Kontrakt skulde de betale undertiden indtil 12½ Kr. i Afgift pr. Ton. Vi fortsatte imidlertid Forsøgene med Brunkullenes Anvendelighed ved at foretage Fyringsforsøg og endelig, da Brændselsnøden her i Landet tegnede til at blive meget faretruende, og da det saa ud til, at vi ikke ved Fremskaffelse af Brændsel fra Skove og Moser var i Stand til at averterge en Katastrophe, maatte Brændselsnævnet selvfølgelig alvorligt overveje, om Brunkulsløjerne kunde udnyttes i større Udstrækning. Vi vidste da ikke bedre end at henvende os til Industriraadet for om muligt derigennem at faa foretaget saadanne Forsøg for Brunkullenes Anvendelighed, at vi havde noget bestemt at grunde vort Arbejde paa. Vi havde et Møde med Repræsentanter for Industriraadet i Slutningen af Maj Maaned, og der er tilført Brændselsnævnets Protokol bl. a. følgende om dette Møde: „Hr. Ingeniør Alexander Foss“ — det er altsaa det ærede Medlem for Københavns 6te Valgkreds — udtalte: „Hvis Brunkul er disponible til en rimelig Pris, vil Industrien kunne bruge dem, saa længe der ikke er andet billigt Brændsel. Men hvis ikke gode Brunkul fremkommer til rimelig Pris, kan Industrien ikke forpligte sig til at tage Brunkullene, og Staten maa da selv tage Risikoen, hvilket ogsaa maa siges at være rimeligt.“ Det fremgaar af denne Protokolltilførsel — som er aldeles objektiv og ikke paa nogen Maade er gjort med nogen Art Hensigt udover den at faa det tilført til Protokollen, som var Udtryk for de førte Forhandlinger —, at Industriraadet tilraadede Brændselsnævnet paa Grund af den faretruende Situation at lade Staten træde til for at skaffe Brunkul i en saadan Udstrækning, at Industrien i

Nødstilfælde kunne blive hjulpet; men, som det ærede Medlem (Foss) siger: Den Situation kan komme til at foreligge, at Industrien kan faa billigere Brændsel, og saa kan man ikke vente, at Industrien vil købe de forholdsvis daarligere og dyrere Brunkul, men saa er det rimeligt, at Staten tager den Risiko, der er forbundet med at fremskaffe Brunkul, fordi de private ikke er i Stand til at gøre det. Det er klart, at Brændselsnævnet, efter at Industriraadet havde stillet sig saaledes overfor Spørgsmaalet, ganske alvorligt maatte overveje, om ikke Staten nu burde træde til paa anden Maade for at faa Produktionen i Gang.

I Tilslutning til de Forhandlinger, der blev ført mellem Brændselsnævnet og Industriraadet, blev der den 6. Juni tilstillet Brændselsnævnet følgende Skrivelse:

„Til Brændselsnævnet. Den overordentlige Kommission af 8. August 1914. Indenrigsministeriet.

Brændselsnævnet har anmodet Industriraadet om at fremsætte en Udtalelse om Betimeligheden af, at der fra Regeringens Side tages omfattende Forholdsregler for at fremme Produktionen af Brunkul. Efter at dette Spørgsmaal har været Genstand for udførlig Behandling i Industriraadets Møde den 30. f. M., har jeg herved den Ære at meddele, at der foruden de det ærede Brændselsnævn bekendte Resultater ved denne Lejlighed ogsaa forelaa udførlige Udtalelser om Erfaringer med Brunkullene i andre industrielle Virksomheder, saaledes bl. a. fra Carlsberg Bryggerierne. Industriraadet kan derefter konstatere, at jyske Brunkul særdeles godt lader sig anvende i betydeligt Omfang til Dampkedelfyr og anden industriel Anvendelse under Forudsætning af, at Brunkulgruberne drives med fornøden Omsigt, og at Kullene stilles til Disposition til en Pris, der svarer til Brunkullenes Brændværdi. Saafremt gode Brunkul kan fremskaffes til en Pris af ca. 20 Kr. pr. Ton i København, vil der under de nuværende Forhold utvivlsomt kunne fremskaffes Afsætning for meget betydelige Kvantiteter. Det skal endvidere tilføjes, at man ikke kan anse det for udelukket, at der paa Forhaand vilde kunne fremskaffes Bestillinger i ret stort Omfang fra industrielle Virksomheder; saafremt noget saadant maatte ønskes fra Nævnets Side. Under de givne Forhold maa Indu-